

T-Kit käsiraamat

Kultuuridevaheline õppimine

„T-Kit käsiraamatute sarja eestikeelsed tõlked on valminud Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjoni noorsootöölase koolituse partnerlusprogrammi loal, Sihtasutus Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo korraldusel ja vastutusel. Samas ei pruugi käsiraamatud oma sisus väljendada Euroopa Noored Eesti büroo seisukohti.“

Haridus- ja Teadusministeerium

Hea lugeja

Kuivõrd noorsootöös asetleidva kvaliteet ehk see, kui häid tingimusi suudetakse noorele luua isiksuslikuks ja sotsiaalseks arenguks läbi uute teadmiste ja oskuste omandamise mitte-formaalse õppimise keskkonnas, sõltub suuresti noorsootöötajate professionaalsusest, on oluline igakülgset panustada nimetatud erialaspetsialistide mitte-formaalse õppimise alase teadlikkuse tõusu ning vajalike kompetentside arendamisse.

Eelöeldust tulenevalt on mul siiralt hea meel, et Euroopa Noored Eesti büroo koostöös EV Haridus- ja Teadusministeeriumiga on leidnud võimaluse toetada Eesti noorsootöö kvaliteedi arengut muuhulgas käesolevate käsiraamatute seeria toomise kaudu Eestis noorsootöoga tegelevate, kuid ka laiemalt haridusvaldkonnas ja kolmandas sektoris aktiivselt tegutsevate inimesteni.

Käesolevate käsiraamatute seeria näol on tegemist mujal Euroopas hästi vastuvõetud ning juba mitmeid aastaid erinevate noorsootöös oluliste teemade mõtestamisel ning noortega käsitlemisel aktiivset kasutust leidnud praktiliste abilistega, mis annavad nii laiapõhjalisi teemakohaseid teoreetilisi teadmisi kui praktilisi tegutsemissuundi meetodite ning nõuannete näol.

Viie aasta jooksul on Euroopas välja antud üheksa käsiraamatut, millest eestikeelset trükivalgust näevad esialgu seitse, Eesti noorsootöö konteksti arvestades ehk kõige olulisemat väljaannet: Projekti-juhtimine, Organisatsiooni juhtimine, Kultuuridevaheline õppimine, Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus, Sotsiaalne kaasatus, Euroopa kodanikuks olemine, Koolitamise alused.

Kõnealuse perioodi jooksul ilmunud käsiraamatud peegeldavad hästi viimasel viiel aastal Euroopas ja Eestis asetleidnud arenguid nii noorsootöös kui ühiskonnas laiemalt ning on iseäranis seotud erinevate Euroopa noorsootöö verstaapostidega, nagu seda on näiteks Euroopa suurim noortele suunatud programm Euroopa Noored (YOUTH 2000-2006).

Loodan väga, et nende käsiraamatute abil leiate koos noortega tee oluliste teemade käsitlemiseni looval ning harival moel!

*Reet Kost
Euroopa Noored Eesti büroo juhataja*

Noorsootöö alusdokumentide areng Eestis on jõudnud tasemeni, kuhu on jõudnud vähesed riigid: Noorsootöö seadus õigusliku alusena kehtib juba üle 5 aasta, õige pea valmib ka Noortepoliitika ja noorsootöö strateegia 2006-2012, mis sisaldab Eesti noorsootöö kontseptsiooni ja Eesti noorsootöö arengukava aastaiks 2001-2004 edasiarendusi, seab uusi sihte ja määratleb sidusvaldkondade kokkupuutepunktid. Sama tee on ees ka noorsootöötaja teadmiste ja oskuste määratlemisel.

2002. aastal valmis Noorsootöö kutseala kirjeldus koos eetika põhi-teesidega ja noorsootöö kutseala ametiloend. Loogiliseks jätkuks neile on kavandatud noorsootöötaja kutsestandard, mille loomisel tuginetakse lisaks eelnevatele ka noorsootöölase koolituse valdkonna uuringule „Pädevused ja pädevuste arendamine noorsootöö valdkonnas: Eesti noorsootöötajate professionaalne taust“, eesmärgiga määratleda kutsealal töötavatele spetsialistidele ehk noorsootöötajatele vajalikud pädevused.

Käesoleval aastal valminud uuring toob välja fakti, et noorsootöötajad tegutsevad sageli paralleelselt mitmel ametikohal ja erinevates noorsootöö valdkondades, millest tulenevalt on tõusnud vajadus mitmekesiste teadmiste ja oskuste järele. Kuigi enamik noorsootöötajast on end viimase 5 aasta jooksul erialaselt täiendanud, on osad neist koolitusest siiski kõrvale jäänud, tõstes takistavate teguritena esile rahaliste ressursside puudust, ajanappust, vähest informinglust erinevate täiendkoolitusvõimaluste kohta ja geograafilist kaugust toimuvatest koolitustest.

Arvestades noorsootöö valdkonnas töötajate aktiivsust ja motiveeritust koolitusvõimaluste kasutamisel, on T-kitid kindlasti uus, huvitav ja praktiline materjal täiendavate teadmiste omandamisel kõigile, kelle elus on koht noorusel. T-kittide puhul ei saa takistuseks ka ükski loetletud tegurist, mis enesetäiendust seni segasid – lisaks paber kandjal versioonile saavad need kõigile kättesaadavaks ka elektrooniliselt võrgukeskkonnas: igalüks võib nende lugemiseks ise planeerida aja, koha ja kaaslased.

T-kitid aitavad astuda edasi – haarakem siis võimalusest!

Head lugemist soovides

Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakond

Tere tulemast T-kit käsiraamatute sarja!

Nii mõnigi teist on ilmselt mõelnud, mida võiks tähendada inglise keeles käsiraamatut tähistav sõna T-kit? Me pakume sellele vähemalt kahte seletust. Esimene on lihtne: see on lühend koolitusmaterjalide komplekti ingliskeelsest täisnimetusest Training Kit. Teine variant seostub eeskätt hääldusega, mis meenutab ingliskeelset sõna "ticket" (eesti k pilett) – see on dokument, mida on vaja reisile minnes. Seetõttu hoiabki väike tegelane Spiffy käsiraamatu kaanel käes rongipiletit, et reisida uusi ideid avastama. Meie kujutluses on käsiraamat vahend, millest on abi meie kõigi töös. Eeskätt on see mõeldud noorsootöötajatele ja noorte koolitajatele nii teoreetiliseks kui ka praktiliseks abivahendiks töös noorte inimestega.

Käsiraamatute sari on valminud erineva kultuuri-, ameti- ja organisatsioonilise taustaga inimeste ühise aastapikkuse jõupingutuse tulemusena. Noorte koolitajad, noortejuhid vabaihendustest ja elukutselised kirjanikud on teinud koostööd, et koostada kvaliteetsed käsiraamatud, mis käsitleksid sihtrühma vajadusi, arvestades samas, et erinevates Euroopa paikades lähenetakse teemadele erinevalt.

Käsiraamatud on valminud Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu partnerluslepingu alusel korraldatava Euroopa noorsootöötajate koolitusprogrammi raames. Lisaks käsiraamatutele on nende kahe institutsiooni koostöö andnud tulemusi ka muudes valdkondades, nagu koolituskursused, ajakiri Coyote ja dünaamiline veebilehekülg.

Kui soovite lisateavet partnerluse arengusuundadest (teave uute publikatsioonide, koolituskursuste kohta jne) või alla laadida käsiraamatute elektroonilisi versioone, külastage partnerluse kodulehekülge aadressil www.training-youth.net.

Euroopa Nõukogu kirjastus
F-67075 Strasbourg Cedex
© Euroopa Nõukogu ja Euroopa Komisjon, november 2000
ISBN 92-871-5364-7

Selle väljaande materjalide kopeerimine on lubatud ainult mittetulunduslikel hariduslikel eesmärkidel tingimusel, et viidatakse algallikale.

Käesolev dokument ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni või Euroopa Nõukogu, nende liikmesriikide või nende institutsioonidega koostööd tegevate organisatsioonide ametlikke seisukohti.

T-Kit käsiraamatu Kultuuridevaheline õppimine eestikeelne versioon:
Sisuline toimetus: Kristiina Pernits, Mariann Veisson (ptk. 2,3)
ISBN 9985-9613-0-7 T-Kit käsiraamatute sari
ISBN 9985-9613-3-1 T-Kit käsiraamat Kultuuridevaheline õppimine

T-Kit käsiraamat
Kultuuridevaheline
õppimine

Käsiraamatute sarja koordineerimine

Silvio Martinelli

Selle käsiraamatu toimetajad

Silvio Martinelli, Mark Taylor

Selle käsiraamatu autorid

(vaadake ka viimast lehekülge)

Arne Gillert

Mohamed Haji-Kella

Maria de Jesus Cascão Guedes

Alexandra Raykova

Claudia Schachinger

Mark Taylor

Toimetuskolleegium

Bernard Abrignani

*Institut National de la Jeunesse
et de l'Education Populaire*

Elisabeth Hardt

*European Federation
for Intercultural Learning*

Esther Hookway

Lingua Franca

Carol-Ann Morris

Euroopa Noortefoorum

Heather Roy

Gaidide Maailmaliit

Sekretariaat

Sabine Van Migem (*administratiivne tugi*)

Genevieve Woods (*raamatukoguhoidja*)

Esileht ja Spiffy tegelaskuju

The Big Family

Eriline tänu veel

Patrick Penninckx'ile käsiraamatute sarja T-kit käivitamise koordineerimise, püsiva toe pakkumise ja teiste partnerluslepingu projektidega kontakti hoidmise tagamise eest.

Anne Cosgrove'ile ja Lena Kalibataitele panuse eest projekti esimesse etappi.

Kõigile kirjastajatele ja autoritele, kes on andnud loa kasutada oma autoriõigusega kaitstud materjale.

Ja muidugi kõigile inimestele, kes erinevas mahus, erinevatel hetkedel ja erineval moel aitasid kaasa selle kõige teostumisele!

PARTNERSHIP
COUNCIL OF EUROPE & EUROPEAN COMMISSION
TRAINING-YOUTH

Euroopa Nõukogu Peadirektoraat

IV Noorsoo- ja spordidirektoraat

Euroopa Noortekeskus Strasbourgis

30 Rue Pierre de Coubertin

F-67000 Strasbourg, France

Tel: +33-3-8841 2300

Faks: +33-3-8841 2777

Euroopa Noortekeskus Budapestis

Zivatar utca 1-3

H-1024 Budapest, Hungary

Tel: +36-1-2124078

Faks: +36-1-2124076

Euroopa Komisjon

Hariduse ja kultuuri peadirektoraat

Osakond D5: noortepoliitika ja -programmid

Rue de la Loi, 200

B-1049 Brussels, Belgium

Tel: +32-2-295 1100 – Faks: +32-2-299 4158

Sisukord

Sissejuhatus	9
1. Kultuuridevaheline õppimine ja väärtused Euroopas	11
1.1 Mis on Euroopa ja kuhu ta suundub?.....	11
1.1.1 Euroopa: mitmekesisuse käsitlus.....	11
1.1.2 Mõni sõna Euroopa institutsioonide ajaloost ja väärtustest.....	12
1.1.3 Euroopa ees seisvad väljakutsed.....	13
1.2 Uued lähtepunktid.....	14
1.3 Noored ja kultuuridevaheline õppimine: väljakutsed.....	17
2. Kultuuridevahelise õppimise käsitlusviisid	19
2.1 Sissejuhatus.....	19
2.2 Pilk õppimisele	
Mis on "õppimine"?.....	19
2.3 Mis on kultuur? Ja mis on sel juhul kultuuridevaheline?.....	20
2.4 Pilk kultuurile.....	20
2.4.1 Kultuuri jäämäe-mudel.....	20
2.4.2 Geert Hofstede kultuuridimensioonide mudel.....	22
2.4.3 Edward T. ja Mildred Reed Halli käitumis põhised kultuurikomponendid.....	24
2.4.4 Jacques Demorgoni ja Markus Molzi arutus kultuuri teemal.....	26
2.5 Pilk kultuuridevahelisele õppimisele	
Milton J. Bennetti kultuuridevahelise tundlikkuse arengumudel.....	30
2.6 Kokkuvõte.....	33
2.7 Pilk kultuuridevahelisele haridusele.....	35
3. Õpperaamistik kultuuridevahelisele õppimisele?	37
3.1 Üldised tähelepanekud.....	37
3.2 Meetodi valik, loomine ja kohandamine.....	39
4. Meetodid	41
4.1 Energiaharjutused.....	41
4.1.1 Sissejuhatus.....	41
4.1.2 "Kas sina näed, mida mina näen? Kas mina näen, mida sina näed?".....	42
4.1.3 "GRRR – FUTT – PÖMM!".....	43
4.1.4 "60 sekundit = üks minut, või kas ikka on nii?".....	44
4.1.5 "Karussell".....	45
4.2 Individuaalsed harjutused.....	46
4.2.1 Sissejuhatus.....	46
4.2.2 "Minu teekond teiste inimesteni".....	46
4.2.3 "Minu peegelpilt".....	49
4.2.4 "Silmitsi identiteediga".....	51

4.3 Arutelu, põhjendamine, vastandamine.....	53
4.3.1 "Kus te seisate?"	53
4.3.2 "Kas väärtushinnangutega saab kaubelda?"	56
4.3.3 "Abigale"	58
4.4 Simulatsioonimängud	60
4.4.1 Mõned praktilised tähelepanekud	60
4.4.2 "Limit 20"	61
4.4.3 "Hindav küsitlus"	62
4.4.4 "Derdialased"	64
4.5 Rollimängud.....	68
4.5.1 Rollimäng meetodina	68
4.5.2 "Arva ära, kes lõunale tuleb".....	68
4.5.3 "Suhted vähemusi esindavate organisatsioonide vahel"	69
4.6 Probleemide lahendamine	71
4.6.1 "Üheksa punkti ülesanne"	71
4.6.2 "Munaharjutus".....	73
4.6.3 "Kelle käes on patareid?"	75
4.7 Uurimistöö ja ettekanded	77
4.7.1 "Kultuurilaboratoorium"	77
4.8 Analüüs.....	79
4.8.1 Üldised tähelepanekud	79
4.8.2 "Kommunikatsioonipuu"	80
4.8.3 "Kiirhüpe"	82
4.9 Mitmesugust	85
4.9.1 Sissejuhatus.....	85
4.9.2 "Ülemaailmne võrk"	85
4.9.3 "Kultuuridevahelised ülestunnistused"	87
4.9.4 "Suur võimumäng"	89
4.9.5 "Euro-Rail à la carte"	90
5. Töötoad	91
5.1 Noorsoovahetuseks valmistumine.....	91
5.2 Vähemus ja enamus	93
5.3 Kultuuridevahelise konflikti lahendamine	94
5.4 Huvi äratamine kultuuridevahelise õppimise vastu	97
Lisa 1: Soovituslik mõistesõnastik	99
Lisa 2: Hinnang kultuuridevahelise õppimise käsiraamatule	101
Lisa 3: Viited	103
Lisa 4: Edasist lugemist.....	105